

การสร้างคำในภาษากูย

2.1 ประวัติความเป็นมาของคนกูย *

คำว่า "กูย" เป็นชื่อที่คนกูยใช้เรียกตนเอง ซึ่งมีความหมายว่า "คน" คนกูยตามที่ตั้งต่าง ๆ จะเรียกตนเองเพี้ยนออกไปเป็น กวย หรือ โกย เป็นต้น แต่ในงานวิจัยนี้จะใช้คำว่า "กูย" ส่วนคำว่า "ล่วย" นั้นเป็นคำที่คนไทยเรียกคนกูย ซึ่งตามประวัติได้กล่าวเอาไว้ว่า ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2367-2394) มีการสำรวจสามะโนประชากรแถบภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อการเรียกเก็บภาษี ดังนั้นคนกูยจึงต้องจัดส่งล่วยซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นของป่าที่ตนเก็บหามาได้ ให้แก่กรุงรัตนโกสินทร์ เป็นประจำทุกปี สำหรับคนที่เดินทางมาส่งล่วยนั้นเรียกกันว่า ล่วย และสำหรับคนไทย คำนี้ก็ได้กลายมาเป็นคำเรียกชื่อคนกูยอีกชื่อหนึ่งด้วยในเวลาต่อมา

ภูมิสำเนาเดิมของคนกูยอยู่ที่แคว้นฮัตตะบือ ฉ่าปากคักดีและล้าระวัน ซึ่งอยู่ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวทางตอนใต้ ต่อมามีการอพยพข้ามแม่น้ำโขงเข้ามาอยู่ในประเทศไทย แถบจังหวัดสุรินทร์ ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ ตลอดไปจนถึงจังหวัดอุบลราชธานี และมีอยู่บ้างเป็นส่วนน้อยในจังหวัดมหาสารคามกับจังหวัดนครราชสีมา สำหรับคนกูย

* รวบรวมและเรียบเรียงจาก

ประเล่ห์รัฐ ศิริวิเศษ, พจนานุกรม กูย (ล่วย)-ไทย-อังกฤษ, ธีรพันธ์ ล.ทองคำ และเจอรี่ เจอรี่ เกณี บรรณาธิการ (กรุงเทพมหานคร: โครงการวิจัยภาษาไทยและภาษาพื้นเมืองต่าง ๆ สถาบันภาษาศาสตร์ฟ้าลงกรรณมหาวิทยาลัย, 2521), หน้า ข-ผ. และ

Pailin Yantreesingh, "The Phonology of the Kuay Language of Suphanburi with Comparison to the Kuy Language of Surin," pp.2-5.

ในจังหวัดสุรินทร์นั้นมีประวัติว่า อพยพมาจากเมืองแล่นแป (แล่นปาง) และฮัตตะบือ ซึ่งอยู่บริเวณฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขงในประเทศลาวตอนใต้ เข้ามาอยู่ในจังหวัดสุรินทร์ตั้งแต่รัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช (พ.ศ. 2199-2231) เรื่อยมาจนถึงสมัยกรุงธนบุรี และกล่าวกันว่า เมื่อเดิมตั้งเมืองสุรินทร์นั้นมีคนญ้ออาศัยอยู่เกือบทั้งเมือง และมีพวกเขมรปนอยู่บ้าง แต่ด้วยอิทธิพลทางด้านวัฒนธรรมของเขมรสูงกว่าญ้อ และประกอบกับคนญ้อเองก็สามารถปรับตัวเองให้ผสมกลมกลืนกับคนเขมรได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้นคนไทยจึงเรียกเขมรพวกที่อพยพเข้ามาอยู่ในภาคอีสานใหม่ และคนญ้อที่ "กลายเป็นคนเขมร" นี้ว่า "เขมรสูง" และเรียกคนเขมรในลุ่มอารณประชาธิปไตยกัมพูชาว่า "เขมรต่ำ" หรืออาจเป็นเพราะลักษณะภูมิประเทศของเขมรในประเทศไทยอยู่สูงกว่าก็เป็นได้ นอกจากนี้ยังมีคนญ้อส่วนน้อยซึ่งกลายเป็นคนลาวหรือคนไทยไป ในปัจจุบันคนญ้อได้กลายเป็นคนไทยเกือบทั้งหมดแล้ว จะมีอยู่บ้างแต่เพียงเล็กน้อยที่ยังคงรักษา วัฒนธรรมดั้งเดิมเอาไว้ โดยเฉพาะภาษาพูดซึ่งคนญ้อได้ใช้ภาษาญ้อเวลาสนทนากันในหมู่ของตน นักภาษาศาสตร์ได้จัดให้ภาษาญ้ออยู่ในตระกูลภาษามอญ-เขมร สาขาภาษากะตือคเหือ (North Katuic) (Thomas and Headley 1970 : 398-418)

2.2 ภูมิสำเนาของคนญ้อในปัจจุบัน

เป็นที่น่าสังเกตว่า คนญ้อส่วนใหญ่มักจะมาตั้งถิ่นฐานระหว่างแม่น้ำมูลกับภูเขาตงเร็ก จะมีอยู่บ้างทางแถบตอนเหนือของแม่น้ำมูลขึ้นไป ส่วนจังหวัดที่มีคนญ้ออาศัยอยู่มาก คือ

1. จังหวัดสุรินทร์ มีอยู่ทั่วทั้งจังหวัด
2. จังหวัดศรีสะเกษ มีอยู่ทั่วทั้งจังหวัด
3. จังหวัดบุรีรัมย์ มีคนญ้อที่อพยพมาจากจังหวัดสุรินทร์กับศรีสะเกษ
4. จังหวัดอุบลราชธานี มีอยู่ 5 อำเภอ คือ อำเภอนาหว้า อำเภอวารินชำราบ อำเภอ

เดชอุดม อำเภอนาจะหลวย อำเภอน้ำยืน และอำเภอโขงเจียม

5. จังหวัดมหาสารคาม มีอยู่ในอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย
6. จังหวัดนครราชสีมา มีอยู่ในอำเภอห้วยแถลง

2.3 ระบบเสียงของภาษาอูย

ระบบถ่ายเสียงเป็นตัวอักษรโดยใช้ตัวอักษรลาติน ในที่นี้จะใช้ตามที่ปรากฏอยู่ในพจนานุกรม อูย (ลั่วย)-ไทย-อังกฤษ (ประเสริฐ คำวิเศษ: 2521 จ-ฉ) แต่จะมีบางส่วนที่ผู้วิจัยจะต้องตัดแปลงเพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์ และเปรียบเทียบวิธีการสร้างคำในภาษาอูย บรู และโซ่ สิ่งซึ่งผู้วิจัยใช้แตกต่างไปจากพจนานุกรม มีดังนี้ คือ พยัญชนะควบกล้ำที่เทียบตามที่เล่นอไว้ในพจนานุกรมนั้น จะวิเคราะห์ให้เป็นพยางค์รอง ตัวอย่างเช่น

sʔAAʔ	>	saʔAAʔ	เสอ
tmau	>	tamaw	ทิน
rtæel	>	ratael	สิ้น

ส่วนในระบบสระ จะมีการเปลี่ยนสัทอักษรที่ใช้แทนเสียงสระบางเสียงโดยการสัดให้สระประสมสองส่วน เช่น iu ei æu ai และสระประสมสามส่วน เช่น iai iau uai และอื่น ๆ ที่ปรากฏอยู่ในพจนานุกรมนั้นเป็นเสียงของสระเดี่ยวและสระประสมสองส่วนที่ตามด้วยพยัญชนะท้าย ซึ่งเป็นพยัญชนะกึ่งสระ ได้แก่ -j และ -w ตัวอย่างเช่น

iu	:	kiiu	>	kliw	เกะ
ei	:	lèi	>	lèj	เลย (คำวิเศษณ์)
iai	:	phíaij	>	phíaj	สะพาย
iau	:	phíiau	>	phíaw	รับ กระวีกระวาด

ต่อไปนี้เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับระบบเสียงของภาษาอูย

2.3.1 ลักษณะพยางค์

พยางค์ในภาษาอูยแบ่งออกเป็นแบบใหญ่ ๆ 2 แบบ คือ

ก. พยางค์หลัก (major or main syllable) มีโครงสร้างของพยางค์ C(C)V(C) หรือ C(C)VC ซึ่งเป็นพยางค์ที่ได้รับการลงเสียงหนัก

ข. พยางค์รอง (minor syllable or presyllable) หมายถึงพยางค์แรกของคำซึ่งไม่ได้รับการลงเสียงหนัก ซึ่งจะมีโครงสร้างของพยางค์เป็น CV หรือพยัญชนะนาสิก (N-) ซึ่งทำหน้าที่เป็นพยางค์

ดังนั้น คำในภาษาอุยกูร์จึงมีลักษณะเป็นคำพยางค์เดี่ยว และคำสองพยางค์ สำหรับ
คำสองพยางค์นั้นพยางค์แรกจะเป็นพยางค์รอง และพยางค์ที่สองจะเป็นพยางค์หลัก ตัวอย่าง เช่น

keh	หัก
phooj	ปุย
ka'saaʒ	หนังสือ
n'trũuj	ไก่
ra'teel	สิ้น

2.3.2 ลักษณะน้ำเสียง

ลักษณะน้ำเสียงของพยางค์มีความสำคัญต่อระบบเสียงในภาษาอุยกูร์มาก
เพราะทำให้คำมีความหมายต่างกัน ภาษาอุยกูร์มีลักษณะน้ำเสียง 2 ประเภท ดังนี้

ก. ลักษณะน้ำเสียงที่ 1 คือ ลักษณะน้ำเสียงปกติ (normal voice)
มักจะมีระดับเสียงกลาง ๆ คล้ายกับเสียงวรรณยุกต์สามัญในภาษาไทย ตัวอย่างเช่น

mip "แหลม" chuu "กรู" ฯลฯ

ข. ลักษณะน้ำเสียงที่ 2 คือ ลักษณะน้ำเสียงต่ำหุ้ม (breathy voice)
ซึ่งใช้เครื่องหมาย (`) แล่ตงไว้เหนือสระตัวแรกของพยางค์หลักพยางค์ที่มีลักษณะน้ำเสียง
ต่ำหุ้ม มักจะมีระดับเสียงต่ำ ตัวอย่างเช่น

mip "สิว" chũn "อ่อนแอ" ฯลฯ

2.3.3 พยัญชนะ

2.3.3.1 พยัญชนะเดี่ยว

พยัญชนะเดี่ยวมี 23 หน่วยเสียง ดังนี้คือ

	ริมฝีปาก	ปุ่มเหงือก	เพดานแข็ง	เพดานอ่อน	เส้นเสียง
อโหษะ-สติล-กัก	p	t	c	k	?
อโหษะ-ธนิต-กัก	ph-	th-	ch-	kh-	
โหษะ-กัก	b-	d-	j-		
นาสิก	m	n	ɲ	ŋ	
เสียดแทรก	f-	s-			
เปิด	w-	r	j-		
		l			

2.3.3.2 พยัญชนะควบกล้ำ

พยัญชนะควบกล้ำในภาษาไทย จะมีแต่เป็นพยัญชนะต้นเท่านั้น และเป็นพยัญชนะ

ควบกล้ำ 2 เสียง เสมอ คือ

pl pr tr thr kl kr
phl phr

2.3.4 สระ

ภาษาไทยมีสระสั้น สระยาว และสระประสม รวม 24 หน่วยเสียง

ดังนี้คือ

2.3.4.1 สระเดี่ยว

	หน้า		หลัง	
ปิด	i	ii	ɯ	uu
ครึ่งปิด	e	ee	ɤ	oo
ครึ่งเปิด	ɛ	ɛɛ	ʌ	ɔɔ
เปิด		a aa	o	oo

2.3.4.2 สระประสม

ia

ua

2.4 วิธีการสร้างคำในภาษาขม

การสร้างคำใหม่ในภาษาขม ก็เหมือนกับวิธีการสร้างคำใหม่ของภาษาอื่น ๆ ในตระกูลภาษา มอญ-เขมร โดยเฉพาะในลุ่มภาษาขมตือก ซึ่งมึวิธีการสร้างคำที่สำคัญ ๆ 3 วิธี วิธีแรกคือการเติมหน่วยศัพท์ ได้แก่ การเติมหน่วยหน้าศัพท์กับการเติมหน่วยกลางศัพท์ วิธีสร้างคำวิธีที่สองคือ การใช้คำซ้ำและวิธีที่สามคือการเปลี่ยนสระหน้าเสียง

2.4.1 การเติมหน่วยศัพท์

การเติมหน่วยศัพท์ ประกอบด้วยการเติมหน่วยหน้าศัพท์และหน่วยกลางศัพท์ ดังนี้

2.4.1.1 เติมหน่วยศัพท์เพื่อเปลี่ยนคำกริยาให้เป็นคำนาม

การเติมหน่วยศัพท์เพื่อเปลี่ยนคำกริยาให้เป็นคำนาม แบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ ดังต่อไปนี้คือ

ก. เติมหน่วยศัพท์เพื่อเปลี่ยนคำกริยา แสดงอาการให้เป็นคำนามที่มีความหมายเป็นเครื่องมือ อุปกรณ์ ซึ่งใช้ประกอบการแสดงกริยานั้น สำหรับหน่วยเติมศัพท์ที่มีหน้าศัพท์ ได้แก่ หน่วยหน้าศัพท์ n- และ หน่วยกลางศัพท์ -an- ตัวอย่างเช่น

หน่วยหน้าศัพท์ n-

1 ก. thàl คำ

thàl bí? ?oon phlù? คำไม้ให้ล้ม

คำ ไม้ ให้ ล้ม

nthàl ไม้คำเกี่ยว

thàl nthàl คำไม้คำเกี่ยว

คำ ไม้คำเกี่ยว

หน่วยกลางศัพท์ -an-

1 ข. tan คาด ผูก (ทีเอว)

tan tanan คาดเข็มขัด

คาด เข็มขัด

tanan เข็มขัด

1 ค. thàap ท้าทาบหรือค้นกินน้ำ

thàap thanàap khat dia? ท้าทาบกินน้ำ

ท้าทาบ ท้าทาบ กิน น้ำ

thanàap ท้าทาบ ค้นน้ำ

หมายเหตุ หน่วยเติมศัพท์ในภาษากะตือคนี มีการเติมหน่วยศัพท์หลายหน่วย แต่คำใหม่ที่เกิดขึ้นนั้นมีความหมายเหมือนกันโดยไม่อาจจะหาเกณฑ์ได้ว่า ต้องใช้หน่วยเติมศัพท์ใดกับรากศัพท์ประเภทใด ดังนั้นการเติมหน่วยศัพท์เข้ากับรากศัพท์จึงต้องอาศัยการจำคำศัพท์เป็นคำ ๆ ไป

ข. เติมหน่วยหน้าศัพท์ ba- เพื่อเปลี่ยนคำกริยาแสดงอาการให้เป็นคำนามที่มีความหมายแสดงลักษณะสิ่งของที่เกิดขึ้นหลังจากการแสดงกริยานั้นสิ้นสุดลง (resultative state nominalizing prefix) ตัวอย่างเช่น

2 ก. dah ระเบิด แตก (เช่น ลูกโป่ง ยางรถ ข้าวโพด)

badah ข้าวตอก "ข้าวเปลือกแตก (เพราะถูกความร้อน)"

ค. เติมหน่วยหน้าศัพท์ ca- เพื่อเปลี่ยนคำกริยาแสดงสภาพให้เป็นคำนามที่มีคุณสมบัติทางกลิ่น หรือรสชาติใกล้เคียงกับกริยาแสดงสภาพนั้น (characteristic object)

ตัวอย่างเช่น

3 ก. taŋ ชม

ʔaa   ceeʔ   taŋ   ยายชม

คำนำหน้านาม   ยา   ชม

catan ละเตา "สิ่งซึ่งมีรสชม"p:phak   catan   ผักละเตา

ผัก   ชม

2.4.1.2 เติมหน่วยศัพท์เพื่อสร้างคำนามใหม่

เติมหน่วยหน้าศัพท์ ra- ฤ- และหน่วยกลางศัพท์ -am- เพื่อสร้างคำนามใหม่ให้เป็นคำนามที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับรากศัพท์เดิม ตัวอย่างเช่น

เติมหน่วยหน้าศัพท์ ra-

4.ก saj ~ kasaj เซอก

kasaj sat sabee? ch๓ขฤ เซอก (สำหรับใช้) ผูก รองเท้า

เซอก ผูก รองเท้า

rasaj เส้นเสียด "สิ่งซึ่งมีลักษณะเป็นเส้นคล้ายเซอกอยู่ในร่างกาย

เป็นทางเดินของเส้นเสียด"

เติมหน่วยหน้าศัพท์ ฤ-

4.ข kaฤ ล้อ กงล้อ

ฤkaฤ ก่าไล "สิ่งซึ่งมีลักษณะเป็นรูปคล้ายวงล้อซึ่งใช้เป็นเครื่อง

ประดับข้อมือ"

เติมหน่วยกลางศัพท์ -am-

4.ค kan ตัวเมีย ผู้หญิง (ไม่สุภาพ)

kamam ละไ้ (koo.n kaman ก็ว่า) "เมียของญาติ"

4.ง :koo.n 1. ก้าขยายใช้กับต้นไม้หรือสัตว์เพื่อแสดงว่ายังเล็กอยู่

koo.n ฤkขฤ ลูกมะเขือ

ลูก มะเขือ

koo.n lii? ลูกหมู

ลูก หมู

2. ลูก

:koo.n cee ลูกกัญแจ

ลูก กัญแจ

:koo.n thool ลูกช่าย

ลูก ช่าย

kamoo.n หลาน (ลูกของพี่หรือน้องหรือญาติ)

kamoo.n kapaj kamoo.n thòol หลานสาวหลานชาย

หลาน สาว หลาน ชาย

2.4.1.3 เติมหน่วยศัพท์เพื่อเปลี่ยนคำแยกประเภท*ให้เป็นคำแยกประเภทที่มีความหมายเป็นการแบ่งส่วนหรือการแจกนับ (partitive or enumerative nominal prefix)

หน่วยศัพท์ที่มีหน้าที่นี้คือ หน่วยหน้าศัพท์ n- ตัวอย่างเช่น

5ก. duag ครั้ง

mhaj caw bia duag เรามาสองครั้ง (แล้ว)

เรา มา สอง ครั้ง

nthuag ** ทีละ ครั้งละ

nthùag bil? bil? ทีละ เล็กน้อย

ทีละ เล็กน้อย

5ข. nà? คน (ลักษณนาม)

caw nhe? nà? มากี่คน

มา กี่ คน

nnà? คนละ

?aan taag nnà? nhe? (tuul) ให้ต่างคนละเท่าไร

ให้ เงิน คนละ กี่ บาท

2.4.1.4 เติมหน่วยศัพท์เพื่อเปลี่ยนคำบ่งชี้ที่มีหน้าที่ใช้ขยายคำนามให้เป็นคำบ่งชี้ที่มีความหมายแสดงการบ่งเวลา (temporal)

หน่วยเติมศัพท์ที่มีหน้าที่เปลี่ยนคำบ่งชี้ซึ่งมีหน้าที่ใช้ขยายคำนามให้เป็นคำบ่งชี้ที่มีความหมายแสดงการบ่งเวลา คือ หน่วยหน้าศัพท์ ra- ตัวอย่างเช่น

* คำแยกประเภท คือ คำลักษณนาม

** ในภาษาชุก เมื่อเติมหน่วยหน้าศัพท์ N- ลงหน้ารากศัพท์ที่มีพยัญชนะต้นเป็นเสียงก้อง (voiced) แล้ว มักจะทำให้เสียงพยัญชนะต้นของรากศัพท์เปลี่ยนเป็นเสียงไม่ก้อง (voiceless) , ตัวอย่างเช่น buul เมา, * > mphùul เชื้อ (สัตว์)

6ก. nii ฝี่ ฝี่
nii m̀nag ฝี่เธอ
 ฝี่ เธอ
ranii cii ตั้งแต่นี้ไป
ranii cii bi? ฝี่na ตั้งแต่นี้ไปอย่าทำ
 ตั้งแต่นี้ ไป อย่า ทำ

2.4.1.5 เติมหน่วยศัพท์เพื่อเปลี่ยนคำบอกระยะเวลาให้เป็นคำที่บอกเวลา

แน่นอน

หน่วยเติมศัพท์ที่ทำหน้าที่เปลี่ยนคำบอกระยะเวลาให้เป็นคำที่บอกเวลาแน่นอน

คือ หน่วยหน้าศัพท์ ra- ตัวอย่างเช่น

7ก. ฝี่na ~ cii ฝี่na เมื่อก็ เมื่อสักครู่
 cii (ใจ) ฝี่na ฝี่ng ไปเมื่อสักครู่นี้เองแหละ
 ไป คำหน้าหน้า เมื่อก็ เองแหละ
ranna เตียวนี้
 jag ใจ ranna ฝี่ng จะเอาเตียวนี้หรือ
 จะ เอา เตียวนี้ แหละ

2.4.1.6 เติมหน่วยศัพท์เพื่อเปลี่ยนคำนามลำงัญให้เป็นคำนามที่มีความหมาย

ชี้เฉพาะเกี่ยวกับการบอกทิศทาง (locative)

หน่วยเติมศัพท์ซึ่งทำหน้าที่เปลี่ยนคำนามลำงัญให้เป็นคำนามที่มีความหมาย

ชี้เฉพาะเกี่ยวกับการบอกทิศทาง คือ หน่วยหน้าศัพท์ N- (๓-) ตัวอย่างเช่น

8ก. plaa ศิระชะ หัว กะโหลก
plaa bic หัวนอน
 หัว นอน
plaa tch หัวนม
 หัว นม

plaa kamooc กะโหลกผี

หัว .กะโหลก

plaa lùag

หัว ไม้

mplaa ทิศใต้ "ทิศด้านหัว (นอน)"

หมายเหตุ การเติมหน่วยหน้าศัพท์ N- นี้ยังมีการเติมลงหน้ารากศัพท์ที่เป็นคำกริยาอีกด้วย และความหมายก็ยิ่งเหมือนกันกับการเติมลงหน้าคำนาม จึงได้จัดให้อยู่ในหัวข้อเดียวกันในงานวิจัยนี้

8ข. lòah ออก

lòah mmlaŋ ออกกำลัง

ออก กำลัง

lòah siip ออกเสียง

ออก เสียง

ŋlòah ~ ŋŋlòah * ทิศตะวันออก "ทิศที่ตะวันออกมาจากขอบฟ้า"

2.4.1.7 เติมหน่วยเพื่อเปลี่ยนคำนามให้เป็นคำกริยา

หน่วยเติมศัพท์ ซึ่งมีหน้าที่เปลี่ยนคำนามที่มีความหมายเป็นอุปสรรคให้เป็นคำกริยาแสดงอาการที่กระทำต่ออุปสรรคนั้น คือ หน่วยหน้าศัพท์ ra- ตัวอย่างเช่น

9ก. thàl ผา "สิ่งซึ่งไขปิด"

thal deh ผา (ปิด) หม้อ

ผา หม้อ

nthàl ปิด ึง

nthàl thawiar ปิดประตู

ปิด ประตู

* สำเนียงคำนี้ ออกเสียงสระสั้น /a/

2.4.1.8 ^{เพื่อ} เติมหน่วยศัพท์สร้างคำกริยาใหม่

การเติมหน่วยศัพท์ที่มีหน้าที่สร้างคำกริยาใหม่ แบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ 4 ประเภท คือ

ก. เติมหน่วยหน้าศัพท์ N- เพื่อให้คำกริยาแสดงสภาพเป็นคำกริยาแสดงสภาพที่มีความหมายเป็นการริต ตัวอย่างเช่น

10ก. buul   เมา

buul   blaŋ   เมาเหล้า

เมา   เหล้า

mphuul   เป้อ   "ทำให้เมา"

mphuul   kanaŋ   เป้อหนุ   "ทำให้หนุเมา"

เป้อ   หนุ

10ข. bɔɔɔ?   เป็ด

(ka)daaŋ   bɔɔɔ?   dia?   boh   nīi   ใคร   ( )   เปิดน้ำคังไว้

ใคร   เป็ด   น้ำ   คัง   ี่

mpɔɔɔ?   เป็ด

kajaal   pɔɔ?   plaŋ   mpɔɔɔ?   ลมพัดหลังคาเปิด

ลม   พัด   หลังคา   เปิด   (หลังคาเปิดเพราะถูกลมพัด)
(หลังคา)

"ทำให้เปิดโดย..."

ข. เติมหน่วยหน้าศัพท์ N- เพื่อให้คำกริยาแสดงอาการเป็นคำกริยาแสดงอาการที่มีความหมายเป็นการกระทำกริยานั้นซ้ำ ๆ หลายครั้ง ตัวอย่างเช่น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

11ก. teen. เขียบ (รถ) ทั

teen pa? chim เขียบแบนหมด
เขียบ แบน หมด

nteen ย่า "เขียบย่า เขียบย่า เขียบแล้วเขียบฮึก"

hùuc nteen เดินย่า
เดิน ย่า

ค. เติมหน่วยหน้าศัพท์ η- เพื่อให้คำกริยาแสดงอาการเป็นคำกริยา
แสดงสภาพ ตัวอย่างเช่น

12ก. khòoh เคาะ

khòoh thawiar กุ่นกู เคาะประตูก่อน
เคาะ ประตู ก่อน

ηkhòoh (สี) กระทบะ "สีกระทบะเพราะมีคนมาเคาะ"

sii ηkhòoh สีกระทบะ

สี กระทบะ

ง. เติมหน่วยศัพท์เพื่อเปลี่ยนคำกริยาแสดงอาการที่มีความหมายเป็นการตีให้
เป็นคำกริยาแสดงสภาพอันเป็นผลที่เกิดขึ้นเมื่อการกระทำกริยานั้นสิ้นสุดลง (resultative
stative) หน่วยเติมศัพท์ที่หน้าศัพท์นี้ คือ หน่วยหน้าศัพท์ η- และหน่วยกลางศัพท์ -r-
ตัวอย่างเช่น

หน่วยหน้าศัพท์ η-

13ก. ?iit โอบล้อม "ทำให้บริเวณแคบลง"

?iit cɔɔm โอบล้อมโจร "เพื่อสับโจร"

โอบล้อม โจร

2.4.2.1 การซ้ำคำเลียนเสียงธรรมชาติ

การซ้ำคำเลียนเสียงธรรมชาติเป็นวิธีการสร้างคำใหม่โดยการนำเอาคำเลียนเสียงธรรมชาติมาซ้ำเสียงอย่างสมบูรณ์ หรือซ้ำเสียงเพียงบางส่วน แล้วเกิดเป็นคำใหม่ซึ่งเป็นคำนามที่มีความหมายเป็นจุดกำเนิดของเสียง หรือเครื่องดนตรี ตัวอย่างเช่น

15 ก.	meŋ meŋ	ระฆัง	กระดิ่ง
15 ข.	toʋʋ? toʋʋ?		กระดิ่ง
15 ค.	leet leet		ตี
15 ง.	luut tuut		ขลุ่ย
15 จ.	chip chap		ตี

2.4.2.2 การซ้ำเสียงอย่างสมบูรณ์เพื่อทำให้หน่วยคำไม่อิสระกลายเป็นคำนาม

การซ้ำเสียงอย่างสมบูรณ์เพื่อทำให้หน่วยคำไม่อิสระกลายเป็นคำนาม เป็นวิธีการสร้างคำใหม่โดยการเอาหน่วยคำไม่อิสระมาซ้ำเสียงอย่างสมบูรณ์ เพื่อให้เกิดเป็นคำนามที่มีความหมายเป็นพืชผัก ตัวอย่างเช่น

16 ก.	míap míap	ผักเสี้ยน
16 ข.	noʋŋ noʋŋ	บวบ
16 ค.	khec khec	ไม้ชนิดหนึ่ง เป็นเถาคล้ายคำสิง

2.4.2.3 การซ้ำเสียงอย่างสมบูรณ์เพื่อทำให้หน่วยคำไม่อิสระกลายเป็นคำกริยา

แสดงอาการ

การซ้ำเสียงอย่างสมบูรณ์เพื่อทำให้หน่วยคำไม่อิสระกลายเป็นคำกริยาแสดงอาการ เป็นการสร้างคำใหม่ โดยการเอาหน่วยคำไม่อิสระมาซ้ำเสียงอย่างสมบูรณ์ เพื่อให้เป็นคำกริยาที่มีความหมายเป็นการตี ตัวอย่างเช่น

17 ก.	koac koac	สักสี (ก.)	"สีให้สักสี"
	koac koac	?aan kuduac	สีให้สักสี
		สักสี	

2.4.2.4 การซ้ำเสียงอย่างสมบูรณ์เพื่อทำให้หน่วยคำไม่มีสระกลายเป็นคำ

กริยาแสดงสภาพ

การซ้ำเสียงอย่างสมบูรณ์เพื่อทำให้หน่วยคำไม่มีสระกลายเป็นคำกริยาแสดงสภาพ เป็นวิธีการสร้างคำใหม่โดยการเอาหน่วยคำไม่มีสระมาซ้ำเสียงอย่างสมบูรณ์ เพื่อให้เกิดเป็น คำกริยาแสดงสภาพ ตัวอย่างเช่น

18 ก.	thèe	thèe	เปล่า	ว่างเปล่า
	nùc	juwng	<u>thèe thèe</u>	เดินเท้าเปล่า
	เดิน	เท้า	เปล่า	
	khoom	<u>thèe thèe</u>		ข้ามเปล่า
	ข้าม	เปล่า		

2.4.2.5 การซ้ำเสียงอย่างสมบูรณ์เพื่อทำให้หน่วยคำไม่มีสระกลายเป็นคำ

ขยายกริยา

การซ้ำเสียงอย่างสมบูรณ์เพื่อทำให้หน่วยคำไม่มีสระกลายเป็นคำขยายกริยาเป็นวิธีการสร้างคำใหม่โดยการเอาหน่วยคำไม่มีสระมาซ้ำเสียงอย่างสมบูรณ์ เพื่อให้เกิดเป็นคำใหม่ที่ทำหน้าที่เป็นคำขยายกริยา ตัวอย่างเช่น

19 ก.	gòk	gòk	งก ๆ	เช่น คนแก่เดินหลังค่อม
	hùuc	<u>gòk gòk</u>		เดินงก ๆ
	เดิน	งก ๆ		
19 ข.	thooop	thooop		ย่องเหยียบ
	hùuc	<u>thooop thooop</u>		เดินย่องเหยียบ
	เดิน	ย่องเหยียบ		
19 ค.	miat	miat		เฉย ๆ
	kuu	<u>miat miat</u>		อยู่เฉย ๆ
	อยู่	เฉย ๆ		
	wa?	wa?		อ้าซ่า
	takaw	<u>wa? wa?</u>		นั่งอ้าซ่า
	นั่ง	อ้าซ่า		

2.4.3 การเปลี่ยนลักษณะน้ำเสียง (register change) การเปลี่ยนลักษณะน้ำเสียงเป็นการสร้างคำใหม่ในภาษาญ้วงออกเป็น 2 ประเภท คือ เปลี่ยนลักษณะน้ำเสียงเพื่อทำให้คำกริยาแสดงอาการเปลี่ยนเป็นคำนาม และเปลี่ยนลักษณะน้ำเสียงเพื่อทำให้คำกริยาแสดงอาการเปลี่ยนเป็นคำแยกประเภท (ลักษณนาม)

2.4.3.1 เปลี่ยนลักษณะน้ำเสียงเพื่อทำให้คำกริยาแสดงสภาพเปลี่ยนเป็นคำนาม

การเปลี่ยนลักษณะน้ำเสียงต่ำทุ้มเป็นลักษณะน้ำเสียงปกติจะทำให้คำกริยาแสดงสภาพเปลี่ยนเป็นคำนาม ดังตัวอย่างต่อไปนี้ คือ

20 ก. phè? และ
 dooj phè? ข้าวและ
 ข้าว และ
 phe? อาหารของหมูที่ผสมผัก ข้าว และรำ
 ต้มจนเปื่อย เละ และและ
 "ของที่มีลักษณะและ"

2.4.3.2 เปลี่ยนลักษณะน้ำเสียงเพื่อทำให้คำกริยาแสดงอาการเปลี่ยนเป็นคำแยกประเภท

การเปลี่ยนลักษณะน้ำเสียงต่ำทุ้มเป็นลักษณะน้ำเสียงปกติจะทำให้คำกริยาแสดงอาการเปลี่ยนเป็นคำแยกประเภท (ลักษณนาม) ดังตัวอย่างเช่น

21 ก. luum กินอาหารทั้งก่อนหรือกินคำเดียวหมด
 phumt nlam luum bi? buum
 ใหญ่โต กินไป กิน ไม้ ใต้
 ใหญ่กินไป กิน(ทั้งอัน) ไม้ใต้
 luum คำ (กิน)
 caa nthuag muuj luum กินทีละคำ
 กิน ครั้งละ หนึ่ง คำ